481 1 306

1892 წ.

306. (№ 369). საზოგადოების წევრთა საერთო კრების 1890—1891 წლის ანგარიში. 1892 წ. იანვრის 26. ფურ. 15.

306 1 1847

1892,
25-ს.

ფ 481

№

არქ. № 369.

საქმე

ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოებისა

26 [illegible] 1892

[illegible] ~~[illegible]~~

შესახებ

დაიწყო	1892 წელსა
გათავდა	წელსა

„25" ფურცელს შეიცავს საქმე.

25-ლ.

1892 წ. ნოემბრის [illegible] [illegible] [illegible]-

[illegible]:

1) ილია ჭავჭავაძე.

2. [illegible]

~~3. [illegible]~~

3 4 [illegible]

4 5 [illegible]

5. [illegible]

6. [illegible]

7 6. [illegible]

8) [illegible]

9) [illegible]

10) [illegible]

11) [illegible]

12) [illegible]

13 [illegible]

14. [illegible]

15. [illegible]

16. [illegible]

17. [illegible]

18. [illegible]

19 [illegible]

20 [illegible]

21 [illegible]

22 [illegible]

23. [illegible]

24.) [illegible]

25. [illegible]

26. [illegible]

27 [illegible]

28 [illegible]

29 [illegible]

30 [illegible]

31 [illegible]

32 [illegible]

33 [illegible]

34 [illegible]

35 [illegible]

36. [illegible]

37. [illegible]

38. [illegible]

39. [illegible]

40. [illegible]

41. [illegible]

42 [illegible]

43 [illegible]

44. [illegible]

ანგარიში

«ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამა-
ვრცელებელის საზოგადოების» მოქმედებისა

1890 წლის სექტემბრის 1-თგან 1891 წლის სექ-
ტემბრის 1-ამდე.

ტფილისი
სტამბა ი. ა. მანცვეტოვისა.
1892

ანგარიში

«ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოების» გამგეობის მოქმედებისა

1890 წლის სექტებრის 1-ითგან 1891 წ. 1 სექტემბრამდე.

I.

ა) საზოგადოების წევრთა რიცხვი. საანგარიშო წლის განმაელობაში საზოგადოება შესდგებოდა 458 წევრისაგან, რომელთაგან 114 იყო **დამფუძნებელი** წევრი, 344—**ნამდვილი.** ამათგან წლის განმაელობაში საზოგადოებას დააკლდა 5 წევრი: საპატიო წევრი დავით იესეს ძე ჩუბინაშვილი, დამფუძნებელნი—მიხეილ ზაალის ძე ყიფიანი, მამია გურიელი, ვახტანგ ორბელიანი, და ნამდვილი წევრი—კნეინა ელენე დიმიტრის ასული ლორთქიფა-

ნიძისა, რომელიც იყო თავმჯდომარე ქუთაისის სააზნაურო სკოლის სამზრუნველო კომიტეტისა. თითოეულს ამ პირთაგანს თავთავიანთ ასპარეზზე ფრიად დიდი ღვაწლი მიუძღვით ქართველის საზოგადოების წინაშე.

საზოგადოებას ჰყავს 4 საპატიო წევრი: 1, **უგანათლებულესი თავადი სამეგრელოისა ნიკოლოზ დავითის ძე**, ამორჩეული 1885 წ. 2, თავადი გრიგოლ დავითის ძე **გურიელი** — 1886 წ. 3, ყოვლად სამღვდელო ეპისკოპოზი იმერეთისა **გაბრიელი** — 1890 წ. და 4, იაკობ სვიმონის ძე გოგებაშვილი — 1890 წ.

ბ) **საზოგადოების გამგეობა.** თავმჯდომარე საზოგადოებისა და გამგეობისა თ. ილია გრიგოლის ძე **ჭავჭავაძე**, თავმჯდომარის ამხანაგი თ. ივანე გიორგის ძე **მაჩაბელი**; წევრნი: ეკატერინე რევაზის ასული **გაბაშვილისა**, ანასტასია მიხეილის ასული **თუმანიშვილისა**, ნიკოლოზ ზებედეს ძე **ცხვედაძე** იაკობ სვიმონის ძე **გოგებაშვილი**, ალექსანდრე მირიანის ძე **ჭყონია**, გრიგოლ იოსების ძე **გოლსკი**, ალექსი ბესარიონის ძე **ჭიჭინაძე**, გიორგი ნიკოლოზის ძე **იოსელიანი**, ექვთიმე სვიმონის ძე **თაყაიშვილი**, ნიკოლოზ ვასილის ძე **მთვარელიშვილი**, და დიმიტრი ალექსანდრეს ძე **ფავლენიშვილი**; კანდიდატი: თევდორე დავითის ძე **ჟორდანია**; ხაზინადარი დიმიტრი ალექსანდრეს ძე **ფავლენიშვილი** და

საქმეთ-მწარმოებელი მოსე გიორგის ძე **ჯანაშვილი** არჩეული ამ წლის 6-ს მარტს მაგიერად ი. ა. **მანსვეტოვისა.**

წლის განმავლობაში საზოგადოების გამგეობას ჰქონდა 29 სხდომა

გ) **წევრნი დამხმარებელნი**: თელავში — კნ. ანასტასია დავითის ასული **ჩოლოყაშვილისა**, სიღნაღში — ზაქარია იოელის ძე **ნაცვლიშვილი**, ცხინვალში — ქეთევან ლუარსაბის ასული **ყურულისა**, გორში — ეკატერინე დიმიტრის ასული **ფურცელაძისა**, საჩხერეში — თ. ბექან დავითის ძე **წერეთელი**, ქუთაის-თ. კირილე ძექანის ძე **ლორთქიფანიძე** და სილოვან თომას ძე **ხუნდაძე**, ლაილაშში — თ. ქაიხოსრო **გელოვანი**, ფოთში — მღვდელი გრიგოლ **მაჭარაშვილი**, ძველ-სენაკში — სამსონ გიორგის ძე **ყიფიანი**, სოხუმში — ანთიმოზ ივანეს ძე **ჯუღელი**, თ.-ხ.-შურაში — ალექსანდრე ივანეს ძე **სარაჯიშვილი**, ნუხში — სოლომონ ვახტანგის ძე **მაჩაბელი**, ზუგდიდში — ბესარიონ **ჭილაძე**, სტეფან-წმინდაში — ანდრია მამუკას ძე **კობაიძე** და იაგორ გიორგის ძე **დუდუშაური**, ახალგორში — თ. კონსტანტინე როსტომის ძე **შალიკაშვილი**, ყარსში — კნ. ოლგა იოსების ასული **მიქელაძისა.**

საანგარიშო წლის განმავლობაში საზოგადოების შემწეობა აღმოუჩინეს შემდეგმა დამხმარებელმა წევრებმა: კნ. ოლღა იოსების ასულმა მიქელაძისამ,

ქეთევან ყურულისამ, დამხმარებელის წევრის თ. ზექან წერეთლის მეუღლემ ნინო ალექსანდრეს ასულმა და თ. კირილე ზექანის ძემ ლორთქიფანიძემ.

II.

საზოგადოების სკოლები

საანგარიშო წლის განმაელობაში საზოგადოებას ჰქონდა ხუთი სკოლა: ბათუმისა, კავკავისა, თონეთისა, ხელთუბნისა და წინარეხისა. ამათ გარდა საზოგადოების უწყებაში იყო ქუთაისის სათავად-აზნაურო სკოლა და მისი განყოფილება სენაკში.

ა) ბათუმის სკოლა.

წერა-კითხვის საზოგადოების გამგეობა მოვალეობად რაცხს ბათუმის სკოლის ანგარიშის დასაწყისშივე აღნიშნოს ის სამწუხარო ამბავი, რომელიც თავს დაატყდა ამ სკოლის მასწავლებლის მოსე ნათაძის გარდაცვალებით. ნათაძე მასწავლებლობდა ბათუმის სკოლაში 1882 წლითგან და უმთავრესად მის მხნეობას მიეწერება აღორძინება და დამკვიდრება ამ სკოლისა მაჰმადიანს ქართველებში. ნათაძის სამსახურის მიხედვისამებრ „საზოგადოების გამგეობამ“ იმის დამარხვის ხარჯი თავს იდვა და აგრეთვე საჭიროდ დაინახა განსვენებულის ერთი

ობოლთაგანი საზოგადოების ხარჯით გამოეზარდა თბილისის სათავად-აზნაურო სკოლაში და ამისთვის გადასდო შარშან ხუთი თუმანი ნახევარ-წლის შესატანი.

ნათაძის მაგიერ გამგეობამ მასწავლებლად დანიშნა საოსტატო ინსტიტუტში კურს-დამთავრებული ბ. მიხეილ შარაშიძე, რომელსაც, როგორც სჩანს რევიზორის ბ. ჭიჭინაძის იანვრისა და ივნისის ანგარიშითგან, საქმე კარგად მიჰყავს და სწავლაც წინანდელს წლებთან შედარებით არ შეფერხებულა. ბ. რევიზორი ივნისის ანგარიშში სწერს: „საზოგადოდ კარგად ჩაიარა გამოცდამ და განსაკუთრებით მესამე განყოფილებაში. გაელილი შევნებით აქეთ ნასწავლი და პესუხსაც მარჯვედ იძლევიან. ახალს მასწავლებელს რიგიანათ უხელმძღვანელებია მოწაფეთათვის და საკმაოდ კარგად გაუვლია დაწყებული კურსი“.

სკოლაში ირიცხება 62 მოწაფე, რომელთაგან 7 მაჰმადიანი ქართველია და დანარჩენი ქრისტიანი. საანგარიშო წლის იანვრის აქეთ სკოლას მოჰმატებია 12 მოწაფე. ამათგან ეგზამენზე დასწრებია მხოლოდ 43: პირველს განყოფილებაში 16, მეორეში 18, მესამეში 9.

სკოლის ხარჯი: ჯამაგირი მასწავლებელს 696 მან. 56 კ. ხოჯას 240 მან. მსახურს. 120 მან. სახლის ქირა 200 მან. მაჰმადიანთ შეილებისთვის

თავშესაფარის ხარჯი 185 მან., საგზაო მასწავლებელს და რევიზორს 49 მან. 73 კაპ. სასწავლო ნივთები 42 მ. 86 კ. წვრიმალი ხარჯი 90 მან. 50 კაპ. სულ 1624 მ. 65 კოპ.

ბათუმის სკოლის სამზრუნველო კომიტეტისაგან შემოვიდა იქ გამართულის ლოტერია-ალეგრისა 527 მან. და 24 კოპ.

ბ) კავკავის სკოლა

ამ სკოლამ დიდი დასაკარგი დაჰკარგა, თებერვალში მიიცვალა მიხეილ ქაიხოსროს ძე ყიფიანი, რომელსაც ეკუთნის პირველი აზრი კავკავში სკოლის დაარსებისა და რომელიც დაარსების შემდეგაც არ აკლებდა განუწყვეტელს ზრუნვას და გულისტკივილს. ამ ფრიად საგრძნობმა დანაკლისმაც არ გაუტეხა გული კავკავის ქართველობის მცირე წრეს და სკოლის სამზრუნველო კომიტეტს. კომიტეტის წევრის ბ. ტიტე კახიძის ანგარიშითგან სჩანს, რომ საანგარიშო წლის განმავლობაში სწავლა რიგიანად წარმოებულა და წლის ბოლოში მოწაფეთ კარგი ცოდნა გამოუჩენიათ საგნებში, ხოლო განსაკუთრებით მესამე განყოფილების მოწაფეებს. მასწავლებლად კავკავის სკოლისა არის ივანე ბედელაძე, სოხტატო ინსტიტუტში კურს-გათავებული.

მოწაფეთა რიცხვის შესახებ ბ. კახიძეს მოჰყავს

შემდეგი ცნობა: კავკავის სკოლა გაიხსნა 10-ს ნოემბერს 1888 წ. პირველსავე დღეს მიღებულ იქმნა 24 მოწაფე, ერთის თვის განმავლობაში კიდევ ოვა. დღეს სკოლაში არის 44 მოწაფე, რომელთაგან 1-ს განყოფილებაში 12, მეორეში – ,17, მესამეში,—15, ხოლო მეოთხე განყოფილება გაიხსნა საანგარიშო წლის დამლევს. მოწაფეები ხალისიანათ დაიარებიან და ჩვეულებრივს საგნებს გარდა სწავლობენ აბრეშუმის ჭიის მოვლას ბ. ლ. ხარაძის ხელმძღვანელობით (კავკავის სამოქალაქო სკოლის მასწავლებელია) და აგრეთვე ბაღში მუშაობას.

სკოლის სამზრუნველო კომიტეტის თავმჯდომარის განსვენებულის მიხეილ ყიფიანის მაგიერ დანიშნულ იქმნა კნ. მართა ზაქარიას ასული ჭავჭავაძისა. მზრუნველობის მოღვაწეობით სკოლას აქვს საკუთარი თანხა. სკოლასვე სასკოლო სადგურის ასაშენებლად კავკავის საქალაქო გამგეობამ დაუთმო ვრცელი ადგილი და დღეს სამზრუნველო კომიტეტი შესდგომია თადარიგს ამ სადგურის ასაგებად. საზოგადოებითგან სკოლას გაეგზავნა სასწავლო ნივთები 97 მანეთისა და 60 კოპ. და ამ წიგნების გასაგზავნის ხარჯი 4 მან., – სულ 101 მან. და 60 კოპ.

გ) თონეთის სკოლა.

ამ სკოლაში წლის განმავლობაში სწავლობდა

63 მოწაფე (39 ვაჟი და 24 ქალი). მასწავლებლად არის ლავრენტი მათიკაშვილი, სასულიერო სემინარიაში კურს-გათავებული. სკოლაში 2 განყოფილებაა, პირველში 46 შეგირდია, მეორეში 17. სასწავლო წლის დამლევს ამ სკოლის დათვალიერება გამგეობამ მიანდო ნ. ვ. მთვარელიშვილს. ბ. რევიზორი თავის ანგარიშში სწავლის ვითარებასა და მდგომარეობას ამ სკოლაში ასრე ხატავს: „შედარებით იმასთან, თუ რა მდგომარეობაში დახვდა სკოლა სწავლის მხრივ წინანდელ მასწავლებლის დროს, უნდა ვსთქვათ, რომ სკოლას ახლანდელ მასწავლებლის ხელში წარმატება დაეტყო, თუმცა კი სკოლა ჯერ კიდევ თავის დონეზე არ დამდგარა. ეს გარემოება იმით აიხსნება, რომ ახლანდელ მასწავლებლის დრომდე მოწაფენი რიგიანად არ იყვნენ მომზადებულნი და უსწორ-მასწორობა ეტყობოდათ სწავლის მხრივ. ახლა კი ეს რიგი დაწყობილია და დღითი-დღე სკოლა სწავლის მხრივ გაუკეთესდება".

ბ. რევიზორისავე მოწმობით სკოლის წარმატებას ხელს უწყობდენ ადგილობრივი მღვდელი დეკანოზიშვილი, ამის მეუღლე და სკოლის მზრუნველი ყაერიშვილი. მამა დეკანოზიშვილის მეუღლე მოწაფეეთ ხელსაქმეს ასწავლის უსასყიდლოთ. რევიზორის მოხსენებისამებრ გამგეობამ საჭიროდ დაინახა მღვდელი დეკანოზიშვილი დაეჯილდოვებინა სამის თუმნით და ბ. ყაერიშვილისთვის მადლობა გამოეცხადებინა.

სკოლის წლიური ხარჯი: მასწავლებლის ჯამაგირი 360 მან., მისი საგზაო და რევიზორის საგზაო 36 მან. სასწავლო ნივთები 152 მან. და 39 კ. სულ 548 მან. და 39 კაპ.

სკოლის წლიური შემოსავალი იყო 300 მ.

დ) ხელთუბნის სკოლა

ამ სკოლაში სწავლობდა 36 მოწაფე, რომელთაგან 10 ქალია და 26 ვაჟი, I განყოფილებაში 2 ქალი და 10 ვაჟი, სულ 12; II -ში 4 ქალი და 6 ვაჟი, სულ 10; III-ში 4 ქალი და 9 ვაჟი; სულ 13; IV-ში 1 ვაჟი მასწავლებლად არის გორის სამასწავლებლო სემინარიაში ნასწავლი თევდორე რაზიკაშვილი. როგორც რევიზორის (მ. გ. ჯანაშვილის) ანგარიშითგან სჩანს, სწავლის მხრივ, წინანდელს წლებთან შედარებით, სკოლას წარმატება დასტყობია. ამ მხრივ დიდი შრომა გაუწევია სკოლის ახალს მასწავლებელს ბ. თ. რაზიკაშვილს და აგრეთვე სკოლის მზრუნველს ანასტასია მიხეილის ასულს თუმანიშვილს-წერეთლისას. ბ. რაზიკაშვილის მასწავლებლად გამწესებამდე სკოლას სოფლელები თურმე ცუდის თვალით უყურებდენ. მოსწავლეების გამოცდისაგან სჩანს, რომ ყოველივე ის, რაც წლის განმავლობაში უსწავლიათ, შეგნებით იციან. ამას გარდა მასწავლებელი მოწაფეებს ფიზიკურათაც ამუ-

შაეებს. გაუკეთებინებია მათთვის ბაღჩა, დაურგვევინებია ხეხილები და ყორე შემოუვლებინებია სკოლის ეზოსთვის.

სკოლის მოსწავლე ქალები სწავლობენ ხელსაქმეს მარიამ ილურიძის ხელმძღვანელობით. აი რაგვარი ხელსაქმე უსწავლიათ ქალებს: ხურჯინის ქსოვა, ლეჩაქების ბასმა, თავსაკრავების კერვა ოქრომკედით და ხავერდის ძაფით, ხალიჩების ქსოვა ნაჭრებისაგან და მატყლის ძაფისაგან, ყაისნაღით ქსოვა ბალიშის პირებისა და ყოველგვარის არშიებისა, კანვაზე და ტილოზე კერვა სხვა-და-სხვა ფერადის ძაფითა, ქისების, ხელთათმანების, სახიანის ჩულქების, მატყლის ქუდების, თავზე მოსახვევის და სარტყლების ქსოვა, სარტყლების და თავზემოსახვევების ქსოვა მინიარდიზით. მატყლის რთვა, ძაფის ღებვა, ჭილობებისა და ჩალის კალათების წნა.

წლიური ხარჯი სკოლისა: ჯამაგირი მასწავლებელს 420 მან., ჯამაგირი ხელსაქმის მასწავლებელს 60 მ. მასწავლებლის და რევიზორის გზის ფული 9 მან. 25 კაპ. სასკოლო ავეჯისა 25 მან., სასწავლო ნივთებისა 49 მან. 40 კაპ. უწინდელს მასწავლებელს კერესელიძეს დარჩენილი ჯამაგირითგან 25 მან. სულ 588 მან. 64 კოპ.

სკოლის წლიური შემოსავალია 560 მ.

გ) წინარეხის სკოლა.

ამ სკოლაში სწავლობდა 52 მოწაფე, რომელ-

თაგან 32 ქალია და 20 ვაჟი; I-ს განყოფილებაში 14 ქალი და 10 ვაჟი, სულ 24; II-ში 13 ქალი და 9 ვაჟი, სულ 22; III-ში 5 ქალი და 1 ვაჟი, სულ 6. მასწავლებლად არის სალომე მაღალაშვილის ქალი.

წინარეხის სკოლის დათვალიერება მინდობილი ჰქონდა მ. გ. ჯანაშვილს. მის ანგარიშითგან სჩანს, რომ საანგარიშო წლის განმავლობაში სწავლის საქმე წარმოებულა ნაყოფიერად. რაც ბავშვებს პროგრამის მოთხოვნილებისამებრ უსწავლიათ, ყოველივე იციან შეგნებულად, მეტადრე კი ქართული წერა-კითხვა. მასწავლებელი ამ სკოლისა მუყაითად ასწავლის წერა-კითხვას არა თუ მარტო თავის მოწაფეთ, არამედ, მოცლის დროს, კვირა-უქმე დღეებში, სოფლელებსაც უკითხავს სასარგებლო წიგნებს. მაღალაშვილის ქალი სკოლის მოწაფე ქალთ ასწავლის ხელსაქმესაც. გალობას უსასყიდლოდ ასწავლის მღვდელი ცხვედაძე.

სკოლის ხარჯი: მასწავლებლის ჯამაგირი 360 მან., სასკოლო ნივთები და ხელსაქმის მასალა 45 მან. 79 კაპ., სკოლის გადასაკეთებლად 50 მან., რევიზორის საგზაო 6 მან. და 25 კაპ., სულ 462 მან., 04 კაპ.

სკოლის წლიური შემოსავალია 250 მან.

ვ) ქუთაისის სათავად-აზნაურო სასწავლებელი.

საანგარიშო წლის დამდეგს ამ სასწავლებელში იყო სულ 269 მოწაფე, რომელთაგან 161 მოსამზადებელის კლასის ოთხს განყოფილებაში, დანარჩენნი პროგიმნაზიულს კლასებში იყო.

მაისის ეგზამენებისთვის სკოლაში ყოფილა სულ 247 მოსწავლე, რომელნიც ასე ყოფილან განაწილებულნი:

I განყოფილებაში	37	მოსწავლე
II-ში	41	„
III-ში	40	„
IV-ში	41	„
I პროგიმ. კლასში	40	„
II-ში	21	„
III-ში	17	„
IV-ში	10	„

შემდეგს კლასებსა და განყოფილებაში გადასულა 170 მოწაფე, ე. ი. 69%. ეგზამენებს შემდეგ სკოლას მოჰკლებია 15 მოწაფე. წლის განმავლობაში მოჰკლებია სკოლას სულ 55 მოწაფე, რომელთაგან 5-ს პროგიმნაზიული კურსი შეუსრულებია, 8 გამოურიცხავს სკოლის რჩევას, რადგან ორორი წელიწადი დარჩენილან ერთსა და იმავე კლასში ან განყოფილებაში, 2 გარდაცვლილა და 40 მშობლების სურვილით თავი დაუნებებია.

ყველა ამ მოწაფეთაგან სხვა-და-სხვა სასწავლებელში შესულან 26: გიმნაზიასა და პროგიმნაზიაში 21, სასულიერო სასწავლებელში 1, სამოქალაქოში 3 და საცხენისის სკოლაში 1.

სკოლის მოხელეთა რიცხვი იყო 19, რომელთაგან ერთი ინსპეკტორი (ვასილ როსტომის ძე ყიფიანი), 15 მასწავლებელი, 2 ზედამხედველი და 1 ექიმი.

საანგარიშო წელს სკოლის სამზრუნველო კომიტეტს დიდი დასაკლისი მოუვიდა ელენე დიმიტრის ასულის ლორთქიფანიძის გარდაცვალების გამო. კნ. ლორთქიფანიძისა კომიტეტის თავმჯდომარედ ითვლებოდა და დიდად ილვწოდა ღარიბთ მოსწავლეთათვის ღონისძიების მოსაპოებლად საღამოების თუ ბალების გამართვით. წინა წელიწადს ამგვარის ღონისძიებით მოგროვდა 600 მან., რომლითაც წრეულ 90 ღარიბთ მოსწავლეთ შემწეობა აღმოუჩინა სამზრუნველომ.

განსვენებულის ელენე დიმიტრის ასულის ლორთქიფანიძის მაგიერ საზოგადოების გამგეობამ ამოირჩია კნეინა მარიამ არჩილის ასული წერეთლისა. ამ სკოლის დათვალიერება მინდობილი ჰქონდა გამგეობის წევრს ალ. ჭიჭინაძეს, რომელიც დროს უქონლობის გამო ყველა საგნების გამოცდას ვერ დასწრებია. აი მაგალითად რას ამბობს ბ. რევიზორი ამ სკოლის თაობაზე:

საღვთო სჯული I-სა და II-ე პროგიმნაზიულს კლასებში ძლიერ კარგად არის დაყენებული. მოწაფეებს მშვენიერადახსოვთ გავლილი ფაქტები და დალაგებით მოუთხრობენ თითქმის ყველანი, როგორი ნიშანიც უნდა ჰქონდეთ სწავლისა, განსაკუთრებით კი მეორე კლასში.

მოსამზადებელის კლასის მე-III-ე განყოფილებაში რა სტატიებიც კი გაუვლიათ წლის განმავლობაში ქართულად, რიგიანად აქვსთ შეთვისებული, შინაარსი ახსოვთ და იმ კითხვებზე, რომელიც შეეხება სტატიის უმთავრესს ადგილებს, მარჯვედ იძლევიან პასუხს. უცნობს სტატიებსაც საკმაოდ კარგად კითხულობენ. გრამატიკა კარგად იციან.

ეს ენა მეოთხე განყოფილებაშიც ისრევე უსწავლებიათ, როგორც მესამეში.

სამშობლო გეოგრაფია მესამე განყოფილებაში, რაც პროგრამით დაწესებულია, საკმაოდ შეუთვისნიათ. მეოთხე განყოფილებაში უკეთესად იციან ეს საგანი ვიდრე მესამეში. მოწაფეები შეგნებით და მარჯვედ იძლევიან პასუხს.

რუსულს და ფრანგულს ენაში მეორე პროგიმნაზიულს კლასში, როგორც ჩანს საეგზამენო ნაწერებითგან, მოწაფეები კარგათ არიან მომზადებულნი.

~~**ბერძნული**~~ **ენა.** მე-III პროგიმნაზიულს კლასში მასწავლებელს ბეჯითად უმუშავნია და გაუვლია

დაწესებული კურსი. ზეპირი პასუხი ამ კლასის მოწაფეთა უმეტესობისა საკმაოდ კარგად ჩაითვლება.

არითმეტიკა. მესამე განყოფილებაში პროგრამა სრულიად გაუვლიათ. პასუხს შეგნებულად იძლევიან, მხოლოდ რუსულად ახსნა უძნელდებათ და ზეპირს ანგარიშში ვერ არიან საკმაოდ დახელოვნებულნი. მეოთხე განყოფილებაში პროგრამა გაუვლიათ. ოთხს მოქმედებათ ყველა რიცხვებზე შეგნებით აკეთებენ, მხოლოდ ზეპირის ანგარიშის შესახებ ნაკლულევანება ემჩნევათ, როგორც მესამე განყოფილებაში.

არითმეტიკა და გეომეტრია. მეოთხე პროგიმნაზიულს კლასში ჩემის თანადასწრებით გამოსცადეს ორი-სამი მოწაფე და, როგორც სჩანდა იმათ პასუხითგან, ხსენებული საგნები კარგად არის დაყენებული.

ისტორია. მესამე კლასში თუმცა ამ საგნის ეგზამენს არ დავწრებივარ, მაგრამ როგორც სჩანს ნიშნებისგან, მესამე კლასის ყმაწვილებს სუსტად დაუჭერიათ ეგზამენი. ხუთს მოწაფეს, რომელთაც წლიური ბალლი უზის სამ-სამი, ეგზამენში მიუღია ორ-ორი. დანარჩენებსაც ვერ გამოუჩენიათ საკმაო მომზადება.

დასასრულ ბ. რევიზორი თავის ანგარიშს ამ სიტყვებით ათავებს: „საზოგადო შთაბეჭდილება ქუთაისის სათავად-აზნაურო სკოლის მდგომარეობისა,

რამდენადაც შესაძლებელი იყო გაცნობა ზოგიერთა კლასებისა და საგნების გაშინჯვით შემდეგია: მასწავლებლები ბეჯითად და საკმაოდ კარგად მუშაობენ, ასრულებენ დაწესებულს პროგრამას; მოწაფეები შეგნებით ითვისებენ გადმოცემულს მათგან სწავლას და ზოგიერთს საგნებში ძლიერი წარმატებაც ეტყობათ“

ზ) ქუთაისის სათავად-აზნაურო სკოლის განყოფილება მგელს სენაკში.

სენაკის სათავად-აზნაურო სკოლაში წლის დამდეგს ყოფილა 113 მოწაფე. იმათგან I-ს განყოფილებაში 23, მე-II-ში 32, მე-III-ში 32 და მე-IV-ში 26. წლის დამლევს მოწაფეთა რიცხვი ყოფილა 99.

ამ სკოლის გასინჯვა და დათვარიელება გამგეობისაგან მინდობილი ჰქონდა გამგეობის წევრს გ. ნ. იოსელიანს, რომელიც ყველა საგნებში გამოცდაზე დასწრებია და ყოველივე თავის მიერ შენიშნული დაწვრილებით აღუნიშნავს თავის ანგარიშში.

სწავლა-აღზრდის საქმე სენაკის სათავად-აზნაურო სკოლაში საზოგადოდ კარგს მდგომარეობაში უნახავს. ზედამხედველი ამ სკოლისა დიდს ერთგულებასა და მეცადინეობას იჩენს; რათა წარმატება მისცეს ყმაწვილების სწავლა-აღზრდის საქმეს, თუმცა ბევრი დამაბრკოლებელი გარემოება ელობება ხოლმე წინ, უმთავრესი ამ გარემოებათაგან არის მოწაფეების მეტის მეტი სიღარიბე. მომეტებულს ნაწილს მათგანს არც ალევიათ რიგიანად და არც ხეირიანი ბინა აქვსთ და შორიდგანაც დაიარებიან ხოლმე სკოლაში.— სიღარიბისავე გამო სენაკში სწავლადამთავრებული ყმაწვილები იძულებულნი არიან ამ სკოლაში მიღებული სწავლით დაკმაყოფილდნენ და იშვიათად გადადიან ხოლმე ქუთაისის სათავად-აზნაურო პროგიმნაზიულს კლასებში და ანუ სხვა სასწავლებლებში.

11

როგორც რევიზორი მოწმობს თვისს ანგარიშში, ძლიერ კარგად მომზადებულნი ყოფილან მე-IV განყოფილების მოწაფეები რუსულს ენაში და სალვთო სჯულში. მე-II განყოფილების ყმაწვილები— არითმეტიკაში, ქართულში და რუსულ ენაშიც არითმეტიკა მე-IV და მე-III განყოფილებაში თუმცა რიგიანად სცოდნია უმეტეს ნაწილს, მაგრამ ბევრიც სუსტნი აღმოჩენილან. ქართულ ენაში, სალვთო რჯულში და რუსულში მე-III გაყოფ. მოწაფენი შედარებით უფრო სუსტად ყოფილან მომზადებულნი. ვერც სამშობლოს ცოდნაში ყოფილან საკმაოდ გავარჯიშებულნი სენაკის სკოლის მოწაფენი. პირველი განყოფ. პატარა ბავშვები რიგიანად ყოფილან მომზადებულნი. წერის ცოდნა, როგორც ქართულში, ისრე რუსულში კარგ მდგომარეობაში უნახავს

რევიზორს ყველა კლასებში, რასაც ამტკიცებს მის მიერ წარმოდგენილი ნიმუშები.

აგრეთვე რიგიანად ყოფილა დაყენებული სენაკის სკოლაში საერო და საეკლესიო ქართული გალობის სწავლებაც.

ყველა იმ ნაკლულევანების თავიდამ ასაშორებლად, რომელიც-კი შეუნიშნავს რევიზორს მოხსენებულ სკოლაში, გამგეობამ უკვე იხმარა შესაფერი ზომები.

სენაკის სათავად-აზნაურო სკოლასთან არსდებოდა სამეურნეო სკოლა იმ განზრახვით, რომ იქ სწავლა დამთავრებულ ყმაწვილებს მიეცეთ საშუალება განაგრძონ სწავლა მომავალ სამეურნეო სკოლაში. ამ სკოლისთვის საჭირო სადგომის აგებას კარგა ხანია რაც შეუდგნენ და მალე იქმნება სრულიად დამთავრებული. სადგომი არის ორ-სართულიანი და საკმაოდ დიდი. ამ სადგომის აგებას შეუდგნენ იმ ფულით, რომელიც შეკრებულ იქმნა ადგილობრივ სენაკის სკოლის ზედამხედველის მეკადინეობითა და და ზოგიერთი სხვა პირების დახმარებით. ამ სადგომის ასაშენებლად შემოსწირა უგანათლებულესმა თავადმა სამეგრელოისამ 1500 მანეთი. ამ ფულითგან 500 მ. უკვე მიღებულია. ამას გარდა თავადმა სამეგრალოისამ აღუთქვა სამეურნეო სკოლას ადგილი იმდენი, რამდენიც-კი საჭირო იქმნება.

სამეურნეო სკოლის შესანახავად და მასთან ყმაწვილებისთვის სავადმყოფოს გასამართავად ქუთაისის სათავად-აზნაურო ბანკის საზოგადო კრებამ დანიშნა ყოველ წლივ 1500 მანეთი. თუმც წელს ხსენებულის ბანკის მმართველობამ უარი განაცხადა ამ დანიშნული ფულების მიცემის შესახებ, მაგრამ მაინც იმედია, მომავალი საზოგადო კრება აღარ დაარღვევს თავისს უწინდელ განაჩენს, და ძველს სენაკში მალე გაიმართება სამეურნეო სკოლა, რომელიც, უეჭველია, დიდ სარგებლობას მოუტანს მთელს სამეგრელოს:

III

ა) საზოგადოების ბიბლიოთეკა. გამგეობის ზრუნვა ამ ბიბლიოთეკის უკეთესად მოწყობისა და შენახვისთვის.

საზოგადოების მოქმედების დაწყებითგანვე გამგეობა შეუდგა, როგორც მოეხსენებათ საზოგადოების წევრთა, შეკრებას ჩვენ მამა-პაპათა გონებრივის ნაწარმოების ნაშთთა და ყველა იმ გვარ საუნჯეთა, რაშიაც კი იხატება ჩვენი წარსული ცხოვრება. ყველა ქართველი, ვისთვისაც კი ძვირფასია ჩვენი წარსული ცხოვრების სურათი, დაეხმარა გამგეობას ამ საქმეში და ზოგმა შემოწირულობით, ზოგმა იაფფასად დათმობით გადმოსცა გამგეობას სხვა-და-სხვა

ნაშთი ჩვენის ხალხის ნაწარმოებისა. ამ ჟამად საზოგადოების ბიბლიოთეკაში მოთავსებულია მრავალი ძვირფასი ხელნაწერი და მათი რიცხვი შეუწყვეტლივ მატულობს. ყველასათვის ცხადია, რომ იმ გვარის ბიბლიოთეკისთვის, როგორიც არის საზთგადოების ბიბლიოთეკაა, აუცილებლად საჭიროა საკუთარი და სრულიად შესაფერი დარბაზი და ამისათვის გამგეობას არა ერთხელ ჰქონია სჯა, თუ რა გზით შესაძლებელია ჩვენის ერთად ერთის შესანიშნავის ბიბლიოთეკის ამ გვარი აუცილებელი საჭიროება დაკმაყოფილებულ იქმნას.

ამ საგნის შესახებ სჯაში ბევრჯერ მიუღია მონაწილეობა განსვენებულს დ. ზ. ბაქრაძეს. ამას ბევრჯერ წარმოუთქვამს მწუხარებით, რომ ჩვენს გონებითს საუნჯეს არა აქვს აქამდისინ უხიფათო ადგილი და ვინ იცის რა მოელის შემდეგში. აი ეს მწუხარება დ. ზ. ბაქრაძისა თვალ წინ ჰქონდათ იმ პირთ, რომელნიც მიწვეულნი იყვნენ „ივერიის“ რედაქციაში და „ივერიის“ რედაქტორის და ჩვენის საზოგადოების თავმჯდომარის თ. ილია გრიგოლის ძის ჭავჭავაძის თაოსნობით ჰქონდათ სჯა, თუ რაზე იქმნას მოხმარებული ბაქრაძის სახელობაზე შემოწირულობა. ბევრმა დამსწრეთაგანმა აღიარა, რომ აშენება განსვენებულის ბაქრაძის სახელობაზე შესაფერის დარბაზისა დასაცველად ყოველისავე ხიფათისაგან და სამუდამოდ შესანახავად ქართველთა წარსულის ცხოვრების

ყოველგვართ ნაშთთა, რომელთ შესწავლას შესწირა თავის სიცოცხლე სახელოვანმა დიმიტრიმ, იქმნება უკეთესი და სრულიად ღირსეული ძეგლი, რომელსაც უნდა მოხმარდეს დიმიტრის სახელობაზე შეწირულობა. ეს აზრი ყველამ მიიღო და კიდევაც იქმნა ამორჩეული კომიტეტი, რომ მან განახორციელოს მშვენიერი და დიდად სასარგებლო გადაწყვეტილება კრებისა. კომიტეტი შეუდგა მოქმედებას. წერა-კითხვის საზოგადოების გამგეობამ თავის მხრით მიმართა სათავად-აზნაურო ბანკსა და სთხოვა დაეთმო ამ საგნისთვის რამდენიმე საჟენი ცარიელი ადგილი ბანკის შენობის გვერდზე და ბანკის საზოგადო კრებამ კიდევაც დაუთმო, მხოლოდ ჯერ არ არის გამორკვეული, თუ რამდენად მოხერხებულია მუზეის შენობის აშენება იმ ადგილას, რომელსაც ბანკი უთმობს საზოგადოებას.

ბ) შემოწირულებანი ბიბლიოთეკისთვის

საანგარიშო წელს, როგორც წინა წლებშიაც, არ დაჰკლებია ჩვენს ბიბლიოთეკას შემოწირულებანი კერძო პირთაგან, პირველად უნდა მოვიხსენიოთ თ. რაფიელ ერისთავი, რომელმაც შემოსწირა თავის ვრცელი და დიდის ხნის ნაამაგარი ბიბლიოთეკა; თ. გრიგოლ გურიელი, რომელმაც შემოსწირა მრავალი წიგნი, სიგელ-გუჯარი, ძველი ფულები და

სხვა საარქეოლოგიო ნივთები; იასონ დავითის ძე ციციშვილი, რომელმაც შემოსწირა მრავალი წიგნი და სიგელ-გუჯარი; კნ. მარიამ ვახტანგის ასული ორბელიანისა და თ. ევგენ ქობულოვი, რომელთაც შემოსწირეს რამდენიმე ძველი წიგნი და სიგელ-გუჯარი; პეტრე იოსების ძე უმიკაშვილი, გიორგი საძაგლიშვილი და ისაია ფურცელაძე, რომელთაც შემოსწირეს მრავალი ძველი წიგნი. ამათ გარდა წვრილ-წვრილად შემოსწირეს წიგნები, სიგელ-გუჯრები თუ სხვა გვარი ნივთები შემდეგმა პირებმა: თ. ხუსკივაძემ, კნ. მართა შალიკოვმა, ზაქარია ჭიჭინაძემ, მღვდელ-მონაზონმა კალისტრატემ, ი. შარაშიძემ, როძევიჩმა, ა. ახნაზაროვმა, თ. რაზიკაშვილმა, ე. თაყაიშვილმა, პ. ა. მღებრიშვილმა, ანტ. ფურცელაძემ, მ. ნიკოლაძემ, ქრ. ი. მაჩუტაძემ, ანდ. ღულაძემ, დეკან. ქორქაშვილის მემკვიდრეებმა, ნადეჟდა პოლტარაცკისამ, ზაალ წინამძღვრიშვილმა, ნუშრევან მერკვილაძემ, თედო სახოკიამ, ნიკოლოზ ასათიანმა და ქართველთა ამხანაგობამ.

ყველა ამას გარდა საზოგადოების ბიბლიოთეკას მიემატა დავით იესეს ძის ჩუბინაშვილის ბიბლიოთეკა, რომლის შესახებ გამგეობას თუმცა ოფიციალური ცნობა აქვს, მაგრამ მიღებით კი არ მიუღია.

გ) საზოგადოების ნუმიზმატიკური კოლექცია

გამგეობა წიგნებთან ერთად აგროვებს და იძენს აგრეთვე ძველს ფულებს და სხვა ყოველგვარს არქეოლოგიურს ნივთებს. აქაც საზოგადოებას გაუწიეს შემწეობა თავის შემოწირულობით კერძო პირებმა, ასე რომ დღეს საკმაო რიცხვი ძველის ფულებისა არის შეგროვილი. აი თვით სიაც ამ ფულებისა:

1) ხუთი შავი ფული გიორგი III-ისა, 2) ორასი შავი ფული თამარ მეფისა, 3, ას-ოც-და-ჩვიდმეტი შავი ფული გიორგი ლაშასი, 4, რვა შავი და ერთი ვერცხლის ფული რუსუდან მეფისა, 5, ოთხი ჯელალ-ედინის მიერ გადაკეთებული შავი ქართული ფული, 6, ერთი ვერცხლის ფული დიმიტრი IIისა, 7, სამი ვერცხლის ფული ვახტანგ IIIისა, 8, შვიდი შავი ფული ვახტანგ VIისა, 9, ოთხი შავი ფული სვიმონ მეფისა, 10, თერთმეტი შავი ფული ბაქარ მეფისა, 11, ექვსი შავი ფული თეიმურაზ IIისა, 12, ერთი შავი ფული თეიმურაზ IIისა და ირაკლი IIისა, 13, ჩვიდმეტი შავი და ცხრა თეთრი ფული ირაკლი IIისა, 14, ოთხი შავი და სამი ვერცხლის სპარსული ფული ტბილისში მოჭრილი, 15, ექვსი შავი ფული გიორგი XIIIისა, 16, ოთხი შავი და სამი თეთრი (2 ორაბაზიანი და ერთი 1 აბაზიანი) ფული რუსულ-ქართული, ტბილისში მოჭრილი, 17, ერთი კონტრა-მარკა ხუცურის ასოთი: შ.

ქართული ფულების გარდა კოლექციაში არის კიდევ 168 სხვა-და-სხვა შავი და თეთრი ფული სპარსული, არაბული, ოსმალური, ბერძნული, რომაული, რუსული, გერმანიული და სხვა ევროპის სახემწიფოებისა, 2 მედალი და 27 ჟეტონი.

IV

წიგნების ბეჭდვა

საანგარიშო წელს გამგეობამ დაბეჭდა ორი წიგნი: 1, დედა ენა ი. გოგებაშვილისა და 2, ახალი ვარიანტი წმ. ნინოს ცხოვრებისა—ექ. თაყაიშვილის რედაქტორობით. დედა-ენა დაიბეჭდა 18.000 ცალი და დაჯდა გამოცემის ხარჯით და ავტორის სასყიდლით 3600 მანეთი. თითო ცალს დაედო ფასად 30 კ., ხოლო ვინც იყიდის ერთად 30 ცალს, დაეთმობა თითო 25 კ. წმ. ნინოს ცხოვრება დაიბეჭდა 600 ცალი და დაჯდა მის გამოცემა 150 მან. თითო ცალს ფასად დაედო 40 კაპეიკი. ამ წიგნის გამოცემის ხარჯი გასტუმრებული იქმნა ძველის წიგნების გამოსაცემის თანხითგან.

V

შემოწირულობანი ფულად

საანგარიშო წელს შემოსწირა საზოგადოებას მისმა მაღალ ყოვლად უსამღვდელოესობამ საქართველოს ეგზარხოსმა პალადიმ ხუთი თუმანი, ელისაბედ გიორგის ასულმა წერეთლისამ ათი თუმანი და ოდესის სტუდენტებმა ორი თუმანი.

VI

საზოგადოების შემოსავალ-გასავლის ანგარიში.

I კასის შემოსავალ-გასავალი

1-ლ სექტემბრისთვის 1890 წ. იყო . . .	515,09 მ.	
1890 წ. 1-ლ სექტემბრითგან 1891 წ. 1-ლ სექტემბრამდე მიემატა.	16588,45 მ.	17103,54 მ.
ამავე ხნის განმავლობაში კასას დააკლდა		16024,83 მ.
1891 წ. 1-ლ სექტემბრისთვის დარჩა.		1078,71 მ.

II სახელდახელო ანგარიში.

1-ლ სექტემბრისთვის 1890 წ. სახელდახელო ანგარიშით საკომერციო ბანკში იყო	370,28 მ.	
საანგარიშო წლის განმავლობაში მიემატა . .	4440, მ.	
ზედ შეკეცა ამის % . .	18,01 მ.	4828,29 მ.

გამოტანილ იქმნა წლის
გამავლობაში . . . . 3886 „ მ.
1-ლ სექტემბრისთვის
1891 წ. არის. . . . . . 942,29 მ.

III სარგებლიანის ქაღალდების ანგარიში.

1-ლ სექტემბრისთვის 1891 წ.
არის: 19 ბილეთი II შინა-
განის სესხისა №№ $\frac{10252-10262}{46}$,
$\frac{10264-10269}{46}$, $\frac{6919}{6}$ და $\frac{165}{14}$. . . 3800 „ მ.
3 ბილეთი I აღმოსავლე-
თის სესხისა . . . . 300 „ მ.
1 ბილეთი I შინაგანის სე-
სხისა № $\frac{10775}{11}$. . . . . 257,50 მ.
1 მომგებიანი გირავნობის
ფურცელი სახელმწიფო სა-
თავად-აზნაურო სადგილ-
მამულო ბანკისა № $\frac{6309}{17}$ . . . . . . 219,50 მ.
3 გირავნობის ფურცელი
თბილისის სათავად-აზნა-
ურო ბანკისა. . . . 300 მ. 4877 „ მ.

16

IV სარგებელი სარგებლიანის ქაღალდებისა.

1-ლ სექტემბრისთვის 1891 წ.
იყო. . . . . 71,96 მ.
ზედ შეეკეცა % საანგა-
რიშო წელს. . . . . 131,10 მ. 203,06 მ.
მიღებულია სარგებელი. . . . . 141,14 მ.
1-ლ სექტემბრისთვის 1891 წ.
დარჩა მისაღები. . . . . . . 61,92 მ.

V. ბილეთი თ. ბაგრატიონ-მუხრანსკისა

1-ლ სექტემბრისთვის 1891
წ. არის . . . . . 1000 მ.

VI. წიგნების ანგარიში მაღაზიაში

1-ლ სექტემბრისთვის 1890
წ. წიგნები იყო . . . 7018,21 მ.
საანგარიშო წლის განმავ-
ლობაში დაიბეჭდა . . 3775,40 მ.
შესყიდულია ამავე ხანში. 1747,04 მ. 12540,65 მ.
გაიყიდა წიგნები მაღაზიაში 3063,92 მ.
გაეგზავნა აგენტებს . . 2130,53 მ.
— სკოლებს . . . 250,49 მ.
აღმოჩნდა დაზიანებული წიგნები 4 „ მ.
5448,94 მ.

აქედგან უნდა გამოირიცხოს წმინდა მოგება . . .	987,33	4461,61 მ.
დარჩა 1-ლ სექტემბრისთვის 1891 წ.		8079,04 მ.

VII. წიგნების ანგარიში ქალაქს გარეშე აგენტებთან

იყო მათთან 1-ლ სექტემბრისთვის 1890 წ. წიგნები	1420,30 მ.	
საანგარიშო წელს ვაეგზავნათ მათ ჩვენი საკუთარი წიგნები	2130,53 მ.	
სხვის წიგნები ჩვენგან საკომისიოდ აღებული .	137,40 მ.	3688,23 მ.
მიღებულია მათგან გაყიდულის წიგნების ფასი .		2676 „ მ.
დარჩენილია მათთან წიგნები		1012,23 მ.

VIII სკოლების ანგარიში

სკოლებზე იყო დარჩენილი წინა წლებისა 1-ლ სექტემბერს 1890 წ.		
ხელთუბნისაზე . . .	1061,40 მ.	
თონეთისაზე	600 „ მ.	1661,40 მ.
დახარჯულია საანგარიშო წ.		
ხელთუბნის სკოლაზე .	588,65 მ.	
თონეთისაზე . . .	548,39 მ.	
წინარეხისაზე . . .	462,04 მ.	1599,08 მ.
		3260,48 მ.

მიღებულია სკოლების ფული საანგარიშო წლის განმავლობაში:

ხელთუბნისა . . .	100 მ.	
თონეთისა . . .	300 მ.	
ზემოხსენებულის ხარჯითგან ჩვენს წილად გვხდება		
ხელთუბნის სკოლისა .	83,65 მ.	
თონეთისა . . .	248,39 მ.	
წინარეხისა. . . .	212,04 მ.	944,08 მ.
დარჩა სკოლებზე 1-ლ სექტემბ. 1891 წ. .		2316,40 მ.
სახელდობრ:		
ხელთუბნისაზე . .	1466,40 მ.	
თონეთისაზე . . .	600 „ მ.	
წინარეხისაზე . . .	250 „ მ.	2316,40 მ.

IX. ბათუმის სკოლის სამზრუნველო

სამზრუნველოზე იყო დარჩენილი 1-ლ სექტემბრისთვის 1890 წ.	115,20 მ.	
სამზრუნველოს ჰქონდა შემოსავალი	527,24 მ.	642,44 მ.
მიღებულია სამზრუნველოსგან . .		527,24 მ.
დარჩა იმაზე . . :		115,20 მ.

X. ჩვენი მართებთ

ემართათ ჩვენი სხვა-და-სხვა პირებს 1-ლ სექტემბერს 1890 წ. . .	828,82 მ.	
წინად მიეცათ საკომისიოდ მოცემულის წიგნების პატრონებს იმათ წიგნების ანგარიშში და სხვა-და-სხვა პირთ	4482,54 მ.	5311,36 მ.
აქედამ დაგვიბრუნდა . .		4444,27 მ.
დარჩენილია კიდევ 1-ლ სექტემბრისთვის 1891 წ. სხვა-და-სხვა პირებზე .		867,09 მ.

XI. ძველის წიგნების საბეჭდავი თანხა

1-ლ სექტემბერს 1890 წ. წიგნები იყო. . . .	3268 „ მ.	
საანგარიშო წ. დაიბეჭდა .	175,40 მ.	3443,40 მ.
გაიყიდა წლის განმავლობაში	58,90 მ.	
დაზიანებული აღმოჩნდა .	4 „ მ.	62,90 მ.
დარჩა წიგნები 1-ლ სექტემბრისთვის 1891 წ. .		3380,50 მ.
ფულად იყო 1-ლ სექტემბერს 1870 წ. . . .	710,05 მ.	
გაიყიდა წლის განმავლობაში	58,90 მ.	768,95 მ.
დაიხარჯა „წმ. ნინოს“ დაბეჭდვაში		175,40 მ.
დარჩა ფულად 1841 წ. 1-ლ სექტემბრისთვის . . .		593,55 მ.

18

XII. ქობულეთის სკოლის თანხა.

1-ლ სექტემბრისთვის 1891 წ. იყო	311,10 მ.	

XIII ჩვენა გვმართებს.

წინა წლის ვალი იყო.	763,30 მ.	
მიემატა საკომისიოდ მიღებულის წიგნებისა, რაც გაიყიდა. . . , . .	2519,56 მ.	
უნდა მივცეთ სხვა-და-სხვა პირებისათვის წიგნებისა და სხვა სასწავლო ნივთების ფასი.	802,71 მ.	
საქმეთ-მწარმოებელს და მის თანაშემწეს 25 % წმინდა მოგებითგან. . . .	389,16	4474,73 მ.
მიეცა სხვა-და-სხვა პირთ. .	2279,67	
გვერგება საკომისიო. .	569,33	2849,00 მ.
დარჩა ჩვენზე 1-ლ სექტემბრისთვის 1891 წ.		1625,73 მ.

XIV ქონება საზოგადოებისა

1-ლ სექტემბერს 1890 წ. საზოგადოებას ჰქონდა ფულად, ბილეთებად და წიგნებად.	13136,91 მ.	
მიემატა საანგარიშო წელს	1302,09 მ.	
არის 1-ლ სექტემბრისთვის 1891 წ.		14439,00 მ.

დაიხარჯა	მან.	კაპ.	მან.	კაპ.
ხელთუბნის სკოლაზე. . . .	83	~~56~~ 65		
თონეთისაზე.	248	39		
წინარეხისაზე.	212	04		
ბათუმისაზე.	1624	65		
კავკავისაზე.	101	60		
ჯამაგირი საქმეთმწარმოებელს.	600			
—მის თანაშემწეს. . . .	240			
—ყარაულს.	24			
კანცელარიის მსახურს. . .	112	70		
ნაყიდია წიგნები ბიბლიოთეკისთვის.	140	05		
დაზღვევა ბილეთებისა, ბიბლიოთეკისა და მაღაზიისა.	128	40		
შემწეობა სხვა და სხვა პირთ და დაწესებულებათა . . .	86	08		
დაბეჭდვა წარსულის წლის ანგარიშისა, ნათაძის სტიპენდია, გათბობა, განათება, წიგნების გაგზავნა, საკანცელარიო და სხვა წვრილი ხარჯები. .	593	21	4194	77
შემოსავლითგან გადარჩენილი მიემატა საზოგადოების თანხას.			1302	09
			5496	86

შემოვიდა	მან.	კაპ.	მან.	კაპ.
საწევრო ფული			273	00
თბილისში და ბათუმში გამართულის ლოტერია ალლეგრითგან			2553	53
თბილისში გამართულის კონცერტითგან.			460	53
სხვა და სხვა შემოწირულობა.			~~649~~ 893	~~56~~ 19
ნოგება წიგნების გაყიდვითგან	987	33		
საკომისიოდ მიღებულის წიგნების %	569	33		
	1556	66		
ხოლო რომ გამოვაკლოთ ამას 25 %, რომელიც ერგება მდივანს და მის თანაშემწეს	389	16	1167	50
% სარგებლიანის ბილეთებისა და სახელდახელო ანგარიშისა			149	11
			5496	86

ბ ა ლ ა ნ ს ი 1-ლ ს ე ქ ტ ე მ ბ რ ი ს ა თ ვ ი ს 1891 წ.

აქტივი

	მან.	კ.	მან.	კ.
1, კასაში ნაღდ ფულად. .			1078	71
2, % ქაღალდები . . .	4877	„		
% მათზე	61	92	4938	92
3, ბილეთები თ. მუხრანსკისა.	—	—	1000	
4, სახელდახელო ანგარიშზე.			942	29
5, წიგნები.			8079	04
6, აგენტებთან წიგნები . .			1012	23
7, სკოლებს ემართათ . .			2316	40
8, სხვა და სხვა პირთ მარ-თებთ.			867	09
9, ბათუმის კომიტეტს აქვს .			115	20
			20349	88

პასივი

	მან.	კ.	მან.	კ.
1, თავნი			14439	„
2, ძველის წიგნების საბეჭ-დავი თანხა: წიგნებად. .	3380	50		
ნაღდად.	593	55	3974	05
3, ქობულეთის სკოლის თან-ხა.			311	10
4, სხვა და სხვა პირებისა გვმართებს			1625	73
			20349	88

თავმჯდომარე საზოგადოებისა და გამ-გეობისა თ. ი. გ. ჭავჭავაძე.

თავმჯდომარის ამხანაგი თ. ი. გ მაჩაბელი

წევრნი გამგეობისა:
ნ. ზ. ცხვედაძე
ი. ს. გოგებაშვილი
ეკ. რ. გაბაშვილისა
ა. მ. ჭყონია
ა. ბ. ჭიჭინაძე
დ. ა. ფავლენიშვილი
ე. ს. თაყაიშვილი
გ. ნ. იოსელიანი
გრ. ი. ვოლსკი

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 8 Января 1892 года.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

საანგარიშო წლის განმავლობაში სხდომა [illegible] [illegible] 29-ჯერ.

დაესწრნენ:

1, [illegible] თ. ი. გ. ჭავჭავაძე ---- 2 სხდომას.

2. თავმჯდომარის ამხანაგი თ. ი. გ. [illegible] . . . 20 —

~~3. ნ. ც. [illegible]~~ ~~22~~ —

3. [illegible] თაყაიშვილი — — — — 24 —

4. ნ. [illegible] — — — — 22 —

5. ი. [illegible] — — — 21. —

6. ნ. ნ. [illegible] — — — — 20 —

7. გ. ნ. [illegible] — — — — — 20 —

8. ყ. [illegible] — — — — — 15 —

9. ყ. [illegible] — — — — — 15 —

10. [illegible] — — — — 5 —

11. [illegible] — — — — 3 —

12. [illegible] — — 2 —

13. [illegible] — — 1 —

[illegible] თავმჯდომარეობდა თ. ი. ჭავჭავაძე, [illegible] თ. ი. [illegible], [illegible] ნ. [illegible] [illegible] ყ. [illegible].

[illegible]

1) [illegible]
2) [illegible]
3) [illegible]
4) [illegible]
5) [illegible]
6) [illegible]
7) [illegible]
8) [illegible]
9) [illegible]
10) [illegible]
11) [illegible]
12) [illegible]
13) [illegible]
14) [illegible]
15) [illegible]
16) [illegible]
17) [illegible]

1

[illegible]

2

[illegible]

3

[illegible]

4

[illegible]

5.

[illegible]

6.

[illegible]

7

[illegible]

8.

[illegible]

9.

[illegible]

10.

[illegible]

11

[illegible]

18) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

X 19) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

X 20) [illegible] [illegible] [illegible].

X 21) ნ. ნიკოლაძე—.

X 22) [illegible] [illegible] [illegible]—.

X 23) [illegible] [illegible].

X 24) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

X 25) [illegible] [illegible].

26). [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

27) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

28) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]—.

X ~~29~~ ~~[illegible]~~

X 29 [illegible] [illegible] [illegible].

30 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

31. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

X 32 [illegible] [illegible]

33 [illegible]. [illegible]

X 34 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

12
ნ. [illegible] [illegible]
13
[illegible] [illegible], [illegible], [illegible]
14.
ვ. [illegible] [illegible]
15
იგივენი
16
იგივენი
17
იგივენი
18
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
19
~~იგივენი~~ ნ. [illegible]
20 ვ. [illegible]
იგივენი
21
იგივენი
22
იგივენი
23
იგივენი
24.
იგივენი
25
იგივენი
26
იგივენი

35 [illegible]

36 [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] ([illegible])

37 [illegible]

38 ~~[illegible]~~ [illegible]

39 [illegible]

40 [illegible]

27

[illegible]

28

[illegible]

29

[illegible]

30

[illegible]

31

[illegible]

32

[illegible]

33

[illegible]

34

[illegible]

35

[illegible]

36

[illegible]

37

[illegible]

38

~~[illegible]~~ [illegible]

39

[illegible]

40

[illegible].

[illegible] 21

[illegible] — 19.

ი. ჩხეიძე — 36
ნ. ჟორდანია — 35
ი. წერეთელი — 34
ე. გეგეჭკორი — 29
აკ. ჩხენკელი — 28
[illegible] — 28
ან. [illegible] 27.
[illegible] — 27
ა. [illegible] — 27.
გ. [illegible] — 24.
ვ. [illegible] — 22.
12) ნ. [illegible] — 19

ე. [illegible] — 14
ვალ. [illegible] — 13.
[illegible] — 12

[illegible] — 11.
[illegible] — 11.

пров. 16/XII 61 —
Лен

ფურცელი (25)
24 / III 7 ...

... დანომრილია ... ფურცელი Листов
В ... деле пронумерованных (25)
ხელმოწერა ... 1937 г.

Тематические карточки
составлены
1974 г. ...